

POZICIONI DOKUMENT

Podgorica, septembar 2015. godine

POZICIONI DOKUMENT

Podgorica, 25. septembar 2015. godine

Poštovani,

Pred Vama je dokument koji je rezultat zajedničkog rada četiri poslovna udruženja u Crnoj Gori, a koji se odnosi na izmjene i dopune Zakona o strancima. Zakon o strancima Crne Gore od svoje zvanične primjene, 1. aprila 2015. godine prouzrokovao je ozbiljne izazove za poslovanje u Crnoj Gori.

Unija poslodavaca, Montenegro Biznis Alijansa, Savjet stranih investitora i Američka privredna komora u Crnoj Gori prepoznali su potrebu za zajedničkim ukazivanjem na određene norme u ovom aktu, kako bi na najbolji način predstavili stavove svojih članova, kompanija koje posluju na ovom tržištu.

Iako pozdravljamo odluku da se primjena određenih normi odloži, smatramo da vrijeme do stupanja na snagu tih normi treba iskoristiti na način da se one revidiraju i izmijene na način koji će omogućiti fer utakmicu na crnogorskom tržištu.

Svjesni namjere koju je usvajanjem ovakvog zakonskog teksta zakonodavac imao, poslovna udruženja podržavaju zapošljavanje domaće radne snage. To ipak, mora biti regulisano na način koji omogućava neometano poslovanje kompanija u Crnoj Gori. U tom pogledu, naročito naglašavamo član 64 i sa njim povezan član 66 i probleme sa kojima je privreda bila suočena tokom kratkog perioda njihove primjene. Poslovna udruženja koja potpisuju ovaj Pozicioni dokument su jedinstvena u stavu da je ograničenje izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad bez dileme prepoznato kao biznis barijera koja dovodi u pitanje opredijeljenost Crne Gore da bude atraktivna destinacija stranih investitora.

S ciljem da damo svoj doprinos izmjenama Zakona o strancima, a time i unapređenju poslovnog ambijenta u Crnoj Gori, na osnovu svakodnevnih iskustava kompanija koje posluju u Crnoj Gori, dali smo preporuke koje se odnose na izmjene sljedećih članova:

- Član 64, koji se odnosi ograničenje izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad, i sa tim u vezi;
- Član 65 i 66, sa posebnim akcentom na nelogičnosti u pogledu zapošljavanja izvršnog direktora ili zastupnika privrednog društva;
- Član 67, koji se odnosi na rok na koji se izdaje dozvola za privremeni boravak i rad;
- Član 73, stav 2, koji se odnosi podjelu kvota po djelatnostima i zanimanjima

U daljem tekstu detaljnije su objašnjeni prijedlozi četiri poslovna udruženja za unapređenje teksta Zakona o strancima. Navedena rješenja predstavljaju zajednički napor poslodavaca ka unapređenju poslovnog ambijenta u Crnoj Gori. Stoga se nadamo da će ovaj tekst istom i doprinijeti.

S poštovanjem,

Unija poslodavaca Crne Gore
Montenegro Biznis Alijansa
Savjet stranih investitora Crne Gore
Američka privredna komora u Crnoj Gori

POZICIONI DOKUMENT

Sadržaj

1. Ograničenje izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad.....	4
a. Član 64.....	4
b. Član 65 -Uslovi za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja	5
c. Član 66 - Potvrda Zavoda za zapošljavanje.....	6
2. Rok za produženje dozvole za privremeni boravak i rad (Član 67 a u vezi sa članom 82)	7
3. Brisanje podjele kvota po djelatnostima i zanimanjima (Član 73 stav 2).....	9

1. Ograničenje izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad

a. Član 64

Postojeća formulacija:

“Dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja stranca može se izdati samo ako na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (u daljem tekstu: Zavod za zapošljavanje) nema nezaposlenih lica koja ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa na poslovima na koje se dozvola odnosi ili je lice sa evidencije Zavoda za zapošljavanje odbilo zasnivanje radnog odnosa na tim poslovima.

Izuzetno, ograničenje iz stava 1 ovog člana ne odnosi se na zapošljavanje izvršnog direktora stranog privrednog društva koje je registrovano u Crnoj Gori, odnosno izvršnog direktora stranog privrednog društva koje je osnivač privrednog društva registrovanog u Crnoj Gori, kao ni na stranca sa visokim obrazovanjem na rukovodećim poslovima u tom društvu, niti na stranca preduzetnika koji se samozapošljava, u skladu sa posebnim propisima.”

Predlog: Brisati

Obrazloženje:

Problemi koji se javljaju u praksi u vezi primjene ovog člana su dobro poznati.

Ovim članom su strani investitori onemogućeni da po svom nahođenju biraju i imenuju lica na izvršnim pozicijama u svojim privrednim društvima. Shodno Zakonu o privrednim društvima, strano društvo je društvo koje je registrovano u inostranstvu. Sva ostala društva (registrovana u Crnoj Gori) su "domaća" privredna društva. Čak je i "dio stranog društva" posluje u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom i smatra se "domaćim" privrednim društvom.

U prilog navedenom, ističemo da je dio stranog društva reglisan članom 80 stav 1 Zakona o privrednim društvima na sljedeći način: Dio stranog društva je dio društva osnovanog i registrovanog izvan Crne Gore, a koji obavlja djelatnost na teritoriji Crne Gore. Dio stranog društva postoji i obavlja privrednu djelatnost, u skladu sa ovim i drugim zakonima Crne Gore.

Kako je članom 7 Zakona o strancima propisano da je strano privredno društvo pravno lice ili preduzetnik koji obavlja privrednu ili drugu djelatnost i ima sjedište van Crne Gore, to se postavlja logično pitanje: kakvo je to strano privredno društvo koje je registrovano u Crnoj Gori, ima potrebu da zaposli stranca u Crnoj Gori, a ima sjedište van Crne Gore i koja je realna mogućnost za primjenu ovako definisanog izuzetka?

Na neprimjenljivost ovako formulisanog stava 2 praksa je ukazala vrlo brzo, zbog čega su čak i institucije nadležne za primjenu ovog Zakona reagovala zauzevši stav o nešto „liberalnijem“ tumačenju istog tj. o neprimjenjivanju istog.

Dakle, konkretan prijedlog bi bio da se briše član 64 odnosno da se potpuno odustane od ideje uslovljanja zapošljavanja stranaca trenutnim stanjem nezaposlenosti na evidenciji Zavoda za zapošljavanje.

POZICIONI DOKUMENT

b. Član 65 -Uslovi za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja

Postojeća formulacija:

Član 65

“Dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja izdaje se strancu koji ispunjava uslove iz člana 42 ovog zakona, a kao dokaz o opravdanosti zahtjeva priloži:

- 1) pisanu ponudu poslodavca za zapošljavanje stranca na određenom radnom mjestu;
- 2) dokaz o stečenom nivou obrazovanja i kvalifikacije;
- 3) dokaz o zdravstvenoj sposobnosti.”

Predlog: Dodati stav 2 koji glasi:

“Izuzetno od prethodnog stava, stranac koji se zapošljava na radno mjesto:

- izvršni direktor privrednog društva ili drugog pravnog lica
- zastupnik dijela stranog društva
- preduzetnik koji se samozapošljava

dužan je da priloži samo Rjesenje o registraciji iz Centralnog registra privrednih subjekata.“

Predlog: Uskladiti izmjenu sa članom 75- Rad mimo godišnje kvote (stav1, tačka 4)

„Dozvola.....mimo godišnje kvote može se izdati strancu :

- 4) iz člana 65, stav 2 ovog zakona;”

Obrazloženje:

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima članovi društva, tj osnivači, imenuju izvršnog direktora, odnosno zastupnika dijela stranog društva. Izbor i imenovanje direktora je obaveza i pravo osnivača. Tek nakon registracije u CRPS-u sa licem koje je imenovno za izvršnog direktora (direktora, zastupnika...) poslodavac je u obavezi da zaključi ugovor o radu, tj. da zaposli to lice u skladu sa radnim zakonodavstvom.

Stoga je potrebe zaposlenja, odnosno prethodno dobijanje dozvole za privremeni boravak i rad, potpuno irelevantno da li:

- poslodavac dao pisanu ponudu za radno mjesto izvršnog direktora (direktor, zastupnik, preduzetnik) - čin registracije u CRPS-u je dovoljan dokaz da postoji saglasnost stranog lica da obavlja poslove radnog mjesta izvršnog direktora;
- koji je nivo obrazovanja i kvalifikacija izvršnog direktora, pa čak i to da je imenovano lice bez stručne kvalifikacije. (Za osnivača je presudno da radno mesto izvršnog direktora pokriva lice od povjerenja, a osnivač ima neotuđivo pravo da vrši izbor, pa čak i sam da obavlja dužnost izvršnog direktora). S druge strane treba imati u vidu činjenicu da u dozvoli za boravak i rad ne postoji podatak o zanimanju stranca, pa obavezivanje na nostrifikaciju diploma, čak i za završeno osnovno obrazovanje, na koje se čeka mjesecima (iako je zakonski rok 30 dana) potpuno obesmišljava zapošljavane izvršnih direktora.
- posjeduje dokaz o zdravstvenoj sposobnosti. Zbog svrhe koju ima, ovaj dokaz ne treba da bude u vezi sa odobrenjem boravka.

Dodatno, u vezi dokaza o zdravstvenoj sposobnosti, molimo Vas da imate u vidu sljedeće primjedbe:

POZICIONI DOKUMENT

Članom 12 Pravilnika o obrascima, bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak i dozvole za privremeni boravak i rad propisano je da se dokazom o opravdanosti zahtjeva za izdavanje dozvole za privremeni boravak radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja, smatra između ostalog - ljekarsko uvjerenje izdato od nadležne zdravstvene ustanove u Crnoj Gori.

Zakonom o radu, članom 16 propisano da je opšta zdravstvena sposobnost jedan od opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa u Crnoj Gori.

Nadalje, Zakon o strancima članom 65 dokaz o zdravstvenoj sposobnosti je jedan od dokaza o opravdanosti zahtjeva za dozvolu za privremeni boravak i rad.

Utisak je da se pomenutim Pravilnikom prevazišao zakon te da je pravilnik, kao niži pravni akt koji mora biti usklađen sa zakonom, promijenjen već postojeća zakonska rješenja jer je pomenutim Pravilnikom praktično nevažećim proglašena sva ljekarska uvjerenja koja se izdaju u drugim zemljama. U tom smislu, predlažemo da se član 12 Pravilnika izmijeni na način da glasi: "Ljekarsko uvjerenje izdato od nadležne zdravstvene ustanove u Crnoj Gori ili u državi porijekla stranca".

c. Član 66 - Potvrda Zavoda za zapošljavanje

Postojeća formulacija:

Član 66

"Poslodavac može dati pisanu ponudu iz člana 65 stav 1 tačka 1 ovog zakona, nakon dobijanja potvrde od Zavoda za zapošljavanje da na evidenciji Zavoda nema nezaposlenih lica koja ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa na poslovima na koje se ponuda odnosi ili je lice sa evidencije Zavoda za zapošljavanje odbilo zasnivanje radnog odnosa na tim poslovima. Potvrda iz stava 1 ovog člana, izdaje se najkasnije u roku od 30 dana, od dana podnošenja zahtjeva za izdavanja potvrde i važi 60 dana od dana izdavanja.

Bliži način izdavanja potvrde iz stava 2 ovog člana, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada."

Predlog: Brisati

Obrazloženje:

Na ovaj način koncipiranim zakonskim rješenjem koje uvodi ograničenja za dobijanje dozvole za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja (čl.64), i uslovljava poslodavce na prethodno dobijanje potvrde sa Zavoda (čl 66):

- negira se suština objedinjenog postupka izdavanja dozvole za boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja i postupak se opet obavlja u dvije faze kod dvije institucije -ZZZCG i MUP

-stvara nepovoljan poslovni ambijent, naročito za strane investitore, ugrožavajući slobodu i pravo poslodavca za zapošljavanjem željenog kadra, uslovljavajući kadrovsku politiku dovodeći do određenih restrikcija na tržištu rada;

-uvodi birokratsko,"nasilno" zapošljavanje domaće radne snage i dodatno guši i ovako nedovoljno liberalizovano tržište rada;

-stvara određenu neizvjesnost i nesigurnost u praksi, ulazak u relativno dug postupak za poslodavca (Poslodavac čeka odgovor sa Zavoda - rok od 30 dana, nakon toga dodatno čekanje da se zakaže termin intervjua sa potencijalnim kandidatima, intervjuisanje kandidata, obaveze dostavljanja obrazloženja Zavodu o razlozima zbog kojih kandidat(i) ne odgovara(ju) za traženo radno mjesto, u praksi se naišlo na „insistiranje“ Zavoda da se „pokuša“ sa zaposlenjem kandidata, s tim sto ne treba zanemariti i to da Zavod selekciju bazira isključivo na traženi

POZICIONI DOKUMENT

stepen i vrstu obrazovanja kandidata, zanemarujući ostale uslove koje kandidat treba da posjeduje -u pogledu iskustva, posebnih vještina i znanja i sl.);

Ograničenja za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja mora biti isključivo vezana za utvrđenu godišnju kvotu kojom se projektuju potrebe domaćeg tržišta za stranom kvalifikovnom radnom snagom.

2. Rok za produženje dozvole za privremeni boravak i rad (Član 67 a u vezi sa članom 82)

Postojeća formulacija:

Član 67

Dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja stranca izdaje se sa rokom važenja do jedne godine.

Dozvola iz stava 1 ovog člana, može se produžiti najduže do dvije godine.

Poslodavac je dužan da, u roku od osam dana od dana izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja, sa strancem zaključi ugovor o radu i prijavi ga na obavezno socijalno osiguranje, u skladu sa propisima o radu.

Ukoliko stranac ne stupi na rad u roku iz stava 3 ovog člana, poslodavac je dužan da, najkasnije u roku od tri dana, o tome obavijesti Ministarstvo radi poništavanja dozvole za boravak i rad.

Predlog: brisati stav 2 člana 67.

Član 82 stav 2

Dozvola za stalni boravak može se izdati strancu koji je do dana podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole zakonito boravio u Crnoj Gori **neprekidno pet godina na osnovu odobrenog privremenog boravka** ili odobrene dodatne zaštite u skladu sa zakonom kojim se uređuje azil.

Predlog: Izmijeniti stav 2 člana 82 na način da stav 2 treba da glasi:

Dozvola za stalni boravak može se izdati strancu koji je do dana podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole zakonito boravio u Crnoj Gori neprekidno pet godina na osnovu odobrenog privremenog boravka, **ili dozvole za privremeni boravak i rad** ili odobrene dodatne zaštite u skladu sa zakonom kojim se uređuje azil.

Obrazloženje:

Članom 67 se navodi da se dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja stranca izdaje se sa rokom važenja **do jedne godine**, pri čemu se u stavu 2 navodi da se dozvola iz stava 1 ovog člana, **može se produžiti najduže do dvije godine**.

Zakonsko rješenje da se dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja može produžiti najduže do dvije godine, praktično znači sledeće:

- Prevashodno, stranac može podnijeti zahtjev za izdavanje nove dozvole nakon isteka trenutno važeće dozvole. U suprotnom, odgovorni službenici MUP-a odbijaju da prime zahtjev. Shodno članu 77 stav 2 o zahtjevu za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad odlučuje se u roku od 20 dana od dana predaje urednog zahtjeva.

POZICIONI DOKUMENT

- Kako bi zahtjev bio uredan, potrebno je priložiti dokaz o blagovremeno prijavljenom boravku. Kako bi obezbijedio ovaj dokaz stranac je primoran da napusti teritoriju Crne Gore (makar samo prešao granicu i ponovo se vratio zemlju).
- Shodno članu 61 stav 1 stranac u Crnoj Gori može da radi na osnovu dozvole za privremeni boravak i rad ili potvrde o prijavi rada, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.
- U praksi, MUP istekom 20-og dana izdaje dozvolu kojom se privremeni boravak i rad odobrava počev od dana izdavanja dozvole – a ne od dana podnošenja zahtjeva. Ovo zapravo znači da tokom 20 dana koliko stranac čeka na rješavanje zahtjeva ovaj stranac ne može raditi u Crnoj Gori (jer je prethodna dozvola istekla, u skladu sa tačkom 1).
- Poslodavac ne može produžiti ugovor o radu sa strancem koji nema dozvolu za privremeni boravak i rad i dužan je podnijeti zahtjev za odjavu tog stranca sa obaveznog socijalnog osiguranja kod Poreske uprave.
- Takođe, zbog navedenog prekida u radnom odnosu, privredno društvo je dužno, u slučaju da se radi o izvršnom direktoru ili drugom licu ovlašćenom za zastupanje društva prijaviti promjenu podataka Centralnom registru privrednih subjekata, u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima.
- Nadalje, ovo društvo u roku dok Ministarstvo ne odluči po zahtjevu za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad je dužno imenovati drugog izvršnog direktora budući da je članom 34 stav 5 Zakona o privrednim društvima propisano: "Izvršni direktor i sekretar društva obavezno se biraju u svakom akcionarskom društvu."

Alternativa podrazumijeva "sivu zonu" u kojoj stranci koji su zaposleni na radnom mjestu izvršnog direktora (direktora, zastupnika) privrednog društva, ili koji su preduzetnici, ne budu odjavljeni iz Poreske uprave u kom slučaju nastaje pravni vakuum: Stranac - izvršni direktor, nakon 3 godine boravka po osnovu zaposlenja, mora da prekine boravak, pa shodno tome poslodavac mora da raskine ugovor o radu sa njim, međutim, stranac i dalje ostaje na poziciji direktora (zastupnika) i Poreska uprava i dalje vodi podatak o njemu kao zaposlenom pa je poslodavac u obavezi da za njega uplaćuje odgovarajuću zaradu, odnosno poreze i doprinose na zaradu;

Na ovaj način se ugrožava radni odnos izvršnog direktora što je suprotno Zakonu o radu i Zakonu o privrednim društvima;

Praktično, u svim nadležnim institucijama stranac je evidentiran kao direktor (zastupnik) privrednog društva, poslodavac je u obavezi da za njega izmiruje sve obveze po osnovu zaposlenja, a pri tome stranac nema odobren boravak, tj. mora da boravi van Crne Gore da bi mogao ponovo da aplicira za dozvolu za privremeni boravak i rad.

Prethodni Zakon o zapošljavanju i radu stranaca u ovom smislu jasno je odvajao status stranca zastupnika privrednog društva (direktori) od drugih zaposlenih stranaca.

Trenutno zakonsko rješenje zapravo znači da nakon privremenog boravka od 3 godine **bez prekida** stranac treba da napravi prekid u radnom odnosu (od najmanje 20 dana) i toliki prekid u privremenom boravku od najmanje 20 dana jer MUP zahtjev za privremeni boravak izdaje ne od datuma podnošenja zahtjeva nego 20-ti dan od podnošenja zahtjeva. Na ovaj način, stranac koji u Crnoj Gori privremeno boravi u svrhu zapošljavanja nikada neće moći da stekne pravo na stalni boravak (jer se dozvola za stalni boravak može se izdati strancu koji je do dana podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole zakonito boravio u Crnoj Gori **neprekidno pet godina** na osnovu odobrenog privremenog boravka).

Ističemo da nije preporučljivo (a ni zdravo za tržište na kom stimulišemo strane investicije) da stranog investitora i članove njegovog menadžmenta nakon isteka roka od 3 godine zakonitog rada i boravka u Crnoj Gori primoravamo da napuste državu, da naprave prekid u radnom odnosu pa da se zatim ponovo izlažu administrativnim koracima koji se tiču prijave boravka i rada a sve kako bi ih onemogućili da podnesu zahtjev za stalni boravak.

POZICIONI DOKUMENT

Dodatno, podsjećamo da je članom 82 stav 2 koji definiše stalni boravak u potpunosti onemogućeno gore opisanoj kategoriji stranaca da podnesu zahtjev za stalni boravak jer stranac može podnijeti zahtjev za stalni boravak samo ako neprekidno pet godina zakonito boravi u Crnoj Gori na osnovu odobrenog privremenog boravka – ne i na osnovu dozvole za privremeni boravak i rad.

U konačnom, zaključujemo da nije jasna svrha ovakvog zakonskog rješenja pri čemu bi – ako je ovo zaista intencija države – strane investiture trebalo blagovremeno informisati da su pozvani da ulažu u Crnu Goru ali da oni i članovi menadžmenta koji su stranci ne mogu boraviti i raditi u Crnoj Gori duže od tri godine bez prekida.

3. Brisanje podjele kvota po djelatnostima i zanimanjima (Član 73 stav 2)

Postojeća formulacija:

Član 73 stav 2

Godišnjom kvotom utvrđuju se djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge.

Predlog: Brisati stav 2 člana 73.

Obrazloženje:

Član 73 stav 2 Zakona o strancima je propisano da se godišnjom kvotom utvrđuju djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge. Takva podela sa početkom primjene od 1.januara 2016.godine je neprimenjiva za crnogorski pravni i poslovni ambijent iz više razloga:

- Kompleksnost primjene Zakona o klasifikaciji djelatnosti, koji razvrstava djelatnosti u četiri nivoa: sektor, oblast, grana i grupa, a za koji je s aspekta Zakona o privrednim društvima i registracije u Centralnom registru privrednih subjekata relevantna pretežna djelatnost. Primerice radi, samo sektor G pod nazivom „Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih i vozila motocikala“ poznaje 2 oblasti, 21 granu i 92 grupe djelatnosti.
- Standardna klasifikacija zanimanja sa svojstvom izuzetne obimnosti poznaje preko hiljadu zanimanja koja su razvrstana, takođe, u četiri nivoa (rod, vrsta, podvrsta i grupa). Prema našem saznanju, čak ni državne institucije koji se vode kao korisnici Standardne klasiifikacije zanimanja nisu u svojim bazama završili tzv. prevođenje zanimanja.
- Preko 70% strane radne snage se vodi kao nekvalifikovana radna snaga, što će biti otežavajuća okolnost za uporednu analizu iz prethodnih godina. Verujemo da bitni razlog za ovu pojavu leži i u činjenici da poslovi nisu ispraćeni (uslovljeni) njihovim formalnim obrazovanjem, posebno kada je reč o zanatskim poslovima, jer je za poslodavce ta okolnost irelevantna naspram dobrog obavljanja poslova i radnih zadataka i zadovoljnih klijenata. Sledstveno tome, u tim situacijama se neće moći ni „zauzeti“ kvota, budući da je jedan od uslova za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad i formalni dokaz o stečenom nivou obrazovanja. Ujedno, Ispitni centar Crne Gore vrši proveru za svega 20 zanimanja, što je nedovoljno, s obzirom (kako smo već naveli) da standardna klasifikacija poznaje preko hiljadu zanimanja. Osim što se dovodi u pitanje korespondentnost Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama i Zakona o strancima, potvrđuje i opšte poznato da u Crnoj Gori nije u punoj mjeri zaživelo neformalno obrazovanje, odnosno sertifikovanje vještina i znanja stečenih kroz neformalno obrazovanje.
- Takođe, zakonodavac poznaje, kao dodatnu, još jednu-paralelnu podelu: za zapošljavanje, sezonsko zapošljavanje i pružanje ugovorenih usluga. Osim što otvara dilemu zašto se opredelio

POZICIONI DOKUMENT

za obe podele, treba imati u vidu da pojedine zemlje poznaju samo broj dozvola na godišnjem nivou (tzv. godišnju kvotu), bez utvrđivanja dalje podele.

-Kako je prema procjenama stručne javnosti, čak i za domaću radnu snagu vrlo teško preciznije procijeniti obim i strukturu zapošljavanja po zanimanjima, te je nemoguće očekivati isto to kada je u pitanju zapošljavanje stranaca.